

01

02

03

Gdansk: parel aan de Oostzee

Gdansk bijgenaamd 'Aurea Porta', de Gouden Poort, is een havenstad aan de Baltische Zee in het noorden van Polen. Dankzij haar ligging is het een strategische, sfeervolle stad met typische steegjes voor liefhebbers van architectuur, cultuur, kunst en gezelligheid. Gdansk is één van de mooiste steden van Polen, volgens sommigen vergelijkbaar met Amsterdam.

Gdansk – Danzig in het Nederlands – is dé grootste havenstad van Polen met bijna een half miljoen inwoners. De eerste nederzetting dateert uit de 10de eeuw. Tegenwoordig vormt de stad het centrum van de Trójmiasto-agglomeratie (Driestad) waarvan ook de steden Gdynia en Sopot deel uit maken. Het hele stadscomplex strekt zich schilderachtig uit langs de zeekust.

De Koninklijke Route

Gdansk bruist van de prestigieuze monumenten. In de loop van meer dan duizend jaar zag de stad tijdperken, architecten, heersers en kunstenaars voorbijtrekken. Het centrum van de stad is rijk aan monumenten. De bezoeker wandelt er binnen via de Hoge Poort en de Koninklijke Route, zo genoemd ter herinnering aan de Poolse koningen die via deze weg de stad binnenreden. Langs deze route verheffen zich oude herenhuizen en weelderige bouwwerken.

De Koninklijke Route leidt naar de Gouden Poort, die Gdansk vroeger moest beschermen tegen de booswichten. De Gouden poort, opgetrokken in Renaissancestijl, lijkt een beetje op een triomfboog. Ze is versierd met acht allegorische standbeelden die de Vrede, de Wijsheid, de Genade, de Eendracht, de Roem, de Rechtvaardigheid, de Rijkdom en de Vrijheid voorstellen.

Even verder prijkt het Stadhuis in gotische en renaissancestijl met op zijn toren - de hoogste van de stad - het standbeeld van Koning Sigismund II Augustus. Binnenin is de Rode Zaal versierd met decoratie in Hollandse stijl. Het plafond telt niet minder dan 25 schilderijen van de Vlaamse schilder Isaac Van Den Block. Het stadhuis doet tegenwoordig dienst als het Historisch Museum van Gdansk.

Aan de voet van het Stadhuis ligt in het hartje van de stad, de Fontein van Neptunus op de Lange Markt, de ontmoetingsplaats voor zowel toeristen als inwoners. Verschillende kunstenaars volgden elkaar volgens het zogeheten 'principe du cadavre exquis' op en brachten telkens hun persoonlijke toets aan. De fontein is verbonden met het Hof van Artus. Dit gebouw deed dienst als ontmoetingsplaats voor de notabelen en rijke kooplieden van de stad.

De Koninklijke Route gaat verder langs de Groene Poort, die toegang geeft tot de oude haven en het Zoldereiland. Cafés en souvenirwinkeltjes met spulletjes uit barnsteen sieren de kades. De kust van de Golf van Gdansk trekt de meeste barnsteenzoekers. Het goud van de Oostzee – al in de Oudheid door de Grieken gewaardeerd – blijft aantrekkelijk door zijn schoonheid en zijn geheimzinnige macht. Geslepen en in zilver gezet is dit een bijzonder sieraad. Welke oogst barnsteen heeft opgeleverd is onder andere te bewonderen aan de gevangenis aan de rand van de stad. Barnsteen kopen kan ook, bij voorkeur in de Ulica Mariacka, met voorsprong het mooiste straatje van Gdansk.

De Mariakerk in het stadscentrum is een van de meest indrukwekkende bakstenen bouwwerken ter wereld met plaats voor 25.000 personen. Het interieur van de kerk bestaat uit talrijke kunstwerken, waaronder het astrologisch horloge in de noordelijke zijbeuk. Het horloge staat met zijn 14 meter bekend als het hoogste horloge ter wereld. Helaas werkt het uurwerk niet meer. Hans Düringer, de klokkenmaker, werd als dank voor zijn prestatie na afloop de ogen uitgestoken om te voorkomen dat hij elders eenzelfde kunstwerk zou fabriceren.

1 De Grote Molen is één van de weinige overblijfselen van de middeleeuwse industrie in Gdansk. De molen werd rond 1350 door de Teutoonse ridders gebouwd. Hij verwerkte tot 1945 tweehonderd ton graan per dag.

2 Typische architectuur in de Oude Stad van Gdansk.

3 Met een oppervlakte van 7140 vierkante meter behoort de Mariakerk tot de grootste kerken ter wereld. Het biedt plaats aan maar liefst 25.000 mensen.

lees verder >>

04

05

06

Orgelliefhebbers moeten in Gdansk zeker een bezoek brengen aan de Heilige **Drie-eenheidskerk**. Het 107 meter lange, gotische bouwwerk is een van de drie grootste kerken van Polen. Het rococo-orgel, tussen 1763 en 1788 gebouwd door de monnik Jan Wulff, telt 7876 pijpen, 110 registers en 5 klavieren. Het instrument is versierd met engelen die tijdens het orgelspel bewegen.

De oude stad

Dit gedeelte ontwikkelde zich in de 10de eeuw parallel aan het centrum van Gdansk. De meest interessante zone ligt langs het kanaal **Radunia** met de **Sint Catharina Kerk** (12de eeuw). De beiaard heeft een dramatisch verleden: verwoest door een brand in 1905, hergoten door Schilling uit Thüringen in 1908 en gevorderd door het Derde Rijk in 1942. De Tweede Wereldoorlog veranderde het dak in puin. Ondanks de tragische brand, die de speelcabine tot op enkele meters naderde, bleef de beiaard gespaard.

Een eindje verderop prijkt een merkwaardig gebouw met 7 verdiepingen: de **Grote Molen** (14de eeuw), toen de grootste molen van middeleeuws Europa.

In hetzelfde noordelijke stadsdeel is het monument opgetrokken voor de **Scheepsarbeiders** overleden tijdens de opstand van 1970. Dit monument, gelegen aan de ingang van de scheepsdokken van Gdansk bestaat uit drie indrukwekkende metalen kruisen van 40 meter hoog.

De **Oude Voorstad** - ten zuiden van het centrum van Gdansk - markeert de expansie van de stad tussen de 15de en 18de eeuw. In 1945 herleidde de oorlog de voorstad tot puin. Nadien is deze weer opgetrokken in naoorlogse stijl. Hier is het **Nationaal Museum** ondergebracht in de gerestaureerde gewel-

ven van het Franciscaner klooster. De rijke collectie schilderijen, beeldhouwwerken, goud- en zilversmeedwerk maken van dit museum één van de mooiste van Polen.

In het noorden van de Oude Voorstad ligt de **Kerk van de Heilige Drie-vuldigheid**, opgetrokken in de meest overvloedige periode van de gotiek. Vandaar de magnifieke façade en de prachtige gewelven.

Kust

De Poolse kust - met een breedte van 40 tot 100 km en een lengte van 694 km - strekt zich langs de Oostzee uit en bestaat uit een lage, rechte en zanderig vlakke. Enkel de **Pommerse Bocht** en de **Golf van Gdansk** snijden de kustlijn in. Kenmerkend aan het landschap zijn de lange zandstranden omzoomd met duinen en naaldbomenbossen.

De hars van deze bomen is in het tertiair versteend tot barnsteen, waarin soms insecten- of plantenresten gevangen zitten. Door de opvallende lichtschijs van barnsteen dacht men in de Oudheid dat het zonnestralen waren die in de golven verhard waren en vervolgens aangespoeld.

De kust heeft verscheidene natuurschatten waaronder het **Slowinski National Park**, dat op de Unesco Wereldlijst van Biosfeerreservaten. Dit natuurreservaat bestaat uit immense 'wandellende' duinen met een hoogte van meer dan 30 meter en enkele ondiepe kustmeren.

De agglomeratie van Gdansk, Sopot en Gdynia, ook wel de Driestad (Trójmiasto) genoemd, is de belangrijkste toeristische trekpleister van de hele kust. Sopot is een zeer geliefde badstad in het noorden van Gdansk. Het staat bekend om het jaarlijks Internationaal Festival van het Chanson in augustus, casino en dansfeestjes. De straat Bohaterów Monte-Cassino, een geliefde

wandelplaats, leidt naar de langste houten pier van Polen.

Gdynia, ten westen van Sopot, is een recente en zeer actieve havenstad. Op de zeedijk kan men het Oceanografisch Museum en het Aquarium bezoeken. Ten noorden daarvan liggen twee te bezichtigen boten: de driemaster 'Dar Pomorza' en de destroyer 'Blyskawica'.

Het Schiereiland Hel is een kalme en rustgevende plaats met helder water en witte zandstranden. Andere te bezoeken plaatsen zijn de badsteden Jurata, Jastarnia en ook de haven Wladyslawowo, Chalupy en Kuznica.

Culinair

Gdansk is sinds eeuwen in heel Europa bekend voor zijn heerlijk gebrouwd bier. Een andere lokale specialiteit is 'Goldwasser', doorzichtige kruidenlikeur met vlokjes goud, net als 'Piolunówka' (alsem), een moderne versie van absynth en 'Dizka Pszczola' (Wilde Bij), honingvodka met boskruiden.

Tekst: Adinda Heyvaert
foto's: Adrian Beesley - Szymon Mazurek
Hendrik De Bruyne - Grant Dougall
Dariusz Urbanczyk - Tomasz Zajaczkowski
Tom Uhlenberg

Geschiedenis

De geschiedenis van Gdansk is rijk gevuld en niet zonder reden. De stad is al gekend sinds 997. Gdansk was vanaf het begin één van de belangrijkste centra van handel en nijverheid aan de Oostzee. Vanaf de 14de eeuw was de stad lid van de Hanze - de sterkste handelsorganisatie van Noordelijk Europa - wat haar bloei en macht heeft verzekerd. De periode van de grote rijkdom duurde tot het eind van de 16de eeuw. Via de haven van Gdansk verliep drie vierde van de Poolse export - voornamelijk graan - naar gans Europa.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog - die in Gdansk begon met de aanval van Hitler op de Westerplatte - heeft de stad erg geleden. In 1945 bombardeerde het Rode Leger de stad. De oorlog liet zijn sporen na. De stad bouwde - net als Warschau - al zijn historische gebouwen steen voor steen her op.

De nieuwste geschiedenis van de Driestad vormt een belangrijk element in het Poolse bewustzijn. Hier vormden de stakingen van 1970, 1980 en 1988 het begin van de ontmanteling van het communisme. Lech Walesa was de leider van de staking bij de Werf van Gdansk in 1980, die de wieg van de "Solidarnosc"-beweging werd.

De stad kwam wereldwijd in het nieuws toen Lech Walesa hier in de jaren tachtig stakingen in de haven organiseerde tegen het communistische regime.

De vakbondsleider ontving later de Nobelprijs voor Vrede en werd de president van Polen. De herinnering aan de recente geschiedenis is nog levend: bij de ingang naar de Werf van Gdansk staan drie kruisen gewijd aan de arbeiders van de Werf die in 1970 zijn gesneveld.

4 Aan de voet van het Stadhuis ligt in het hartje van de stad, de Fontein van Neptunus op de Lange Markt, de ontmoetingsplaats voor zowel toeristen als inwoners.

5 Zoals bijna overal aan de Oostzee ligt voor de kust van Gdansk de barnsteen bijna letterlijk voor het oprapen.

6 Sopot is een populaire badplaats en toeristenbestemming. De pier is de langste houten pier van Europa.